

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 23ης Οκτωβρίου 2017*

«Ανταγωνισμός – Συμπράξεις – Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως – Σύστημα επιλεκτικής επισκευής – Άρνηση των κατασκευαστών των ελβετικών ωρολογίων να προμηθεύουν ανταλλακτικά στους ανεξάρτητους επισκευαστές ωρολογίων – Πρωτογενής και δευτερογενής αγορά – Εξάλειψη κάθε μορφής αποτελεσματικού ανταγωνισμού – Απόφαση περί απορρίψεως καταγγελίας»

Στην υπόθεση T-712/14,

Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους P. Mathijsen και P. Dyrberg, στη συνέχεια από τον M. Sánchez Rydelski και, τέλος, από τον P. Benczek, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης, αρχικώς, από τους F. Ronkes Agerbeek, M. Farley και C. Urraca Caviedes, στη συνέχεια, από τους A. Dawes, F. Ronkes Agerbeek και την J. Norris-Usher,

καθής,

υποστηριζόμενης από

την **LVMH Moët Hennessy-Louis Vuitton SA**, με έδρα το Παρίσι (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον C. Froitzheim, δικηγόρο, και τον R. Subiotto, QC,

τη **Rolex, SA**, με έδρα τη Γενεύη (Ελβετία), εκπροσωπούμενη από τον M. Araujo Boyd, δικηγόρο,

και

τη **The Swatch Group SA**, με έδρα το Neuchâtel (Ελβετία), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους A. Israel και M. Jakobs, στη συνέχεια, από τους A. Israel και J. Lang, δικηγόρους,

παρεμβαίνουσες,

με αντικείμενο προσφυγή, βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως C(2014) 5462 final της Επιτροπής, της 29ης Ιουλίου 2014, με την οποία η Επιτροπή απέρριψε την καταγγελία της προσφεύγουσας σχετικά με φερόμενες παραβάσεις των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ (υπόθεση AT.39097 – Επισκευή ωρολογίων),

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Prek, πρόεδρο, E. Buttigieg και B. Berke (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: C. Heeren, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 10ης Φεβρουαρίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς και προσβαλλόμενη απόφαση

Διοικητική διαδικασία

- 1 Η προσφεύγουσα, Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR) (ευρωπαϊκή συνομοσπονδία των επαγγελματικών ενώσεων των επισκευαστών ωρολογίων), είναι μη κερδοσκοπική ένωση συγκείμενη από εννέα εθνικές ενώσεις οκτώ κρατών μελών, οι οποίες εκπροσωπούν τα συμφέροντα των ανεξάρτητων επισκευαστών ωρολογίων.
- 2 Στις 20 Ιουλίου 2004 η προσφεύγουσα κατέθεσε καταγγελία στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά των The Swatch Group SA, Richemont International SA, LVMH Moët Hennessy-Louis Vuitton SA, Rolex, SA, Manufacture des montres Rolex SA, Société anonyme de la Manufacture d'horlogerie Audemars Piguet & Cie και Patek Philippe SA Manufacture d'Horlogerie (στο εξής: κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων), με την οποία κατήγγειλε την ύπαρξη συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ τους και επισήμανε ότι συνέτρεχε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως απορρέουσα από την άρνηση των κατασκευαστών αυτών να συνεχίσουν να προμηθεύουν ανταλλακτικά στους ανεξάρτητους επισκευαστές ωρολογίων.
- 3 Στις 10 Ιουλίου 2008 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2008) 3600 (υπόθεση COMP/E-1/39.097 – Επισκευή ωρολογίων), με την οποία απέρριψε την καταγγελία της CEAHR, επικαλούμενη την έλλειψη επαρκούς συμφέροντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνέχιση της έρευνας επί των προβαλλομένων παραβάσεων.
- 4 Στις 15 Δεκεμβρίου 2010 το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την ως άνω απόφαση της Επιτροπής περί απορρίψεως της καταγγελίας. Έκρινε ότι η Επιτροπή είχε παραβεί την υποχρέωσή της να λάβει υπόψη όλα τα κρίσιμα για την υπόθεση νομικά και πραγματικά στοιχεία και να εξετάσει προσεκτικά το σύνολο των στοιχείων που της γνωστοποίησε η προσφεύγουσα, ότι αιτιολόγησε ελλιπώς τη διαπίστωσή της ότι η καταγγελία αφορούσε το πολύ ένα τμήμα της αγοράς περιορισμένης κλίμακας και, κατά συνέπεια, περιορισμένης οικονομικής σημασίας και ότι υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον έκρινε ότι η αγορά των υπηρεσιών επισκευής και συντηρήσεως των ωρολογίων δεν συνιστούσε διαφορετική σχετική αγορά, αλλά έπρεπε να εξετασθεί από κοινού με την αγορά των ωρολογίων πολυτελείας ή γοήτρου. Κατά συνέπεια, έκρινε ότι οι πλημμέλειες της αποφάσεως της Επιτροπής επηρέασαν την εκτίμησή της σχετικά με την ύπαρξη επαρκούς συμφέροντος της Ένωσης για τη συνέχιση εξετάσεως της καταγγελίας (απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2010, CEAHR κατά Επιτροπής, T-427/08, EU:T:2010:517, σκέψεις 33 έως 43, 76 έως 119 και 157 έως 178).
- 5 Κατόπιν της εκδόσεως της ως άνω αποφάσεως, η Επιτροπή κίνησε, την 1η Αυγούστου 2011, διαδικασία κατά των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων δυνάμει του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή

των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων [101 και 102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2004, L 123, σ. 18). Στις 29 Ιουλίου 2013 η Επιτροπή κοινοποίησε στην προσφεύγουσα την προσωρινή της θέση όσον αφορά την καταγγελία, στο πλαίσιο συσκέψεως για την πορεία της υποθέσεως. Μετά την εξέταση αποφάσισε να μη συνεχίσει τις έρευνές της.

- 6 Με έγγραφο της 3ης Σεπτεμβρίου 2013, η Επιτροπή γνωστοποίησε επισήμως στην προσφεύγουσα την πρόθεσή της να απορρίψει την καταγγελία.
- 7 Με έγγραφο της 27ης Σεπτεμβρίου 2013, η προσφεύγουσα διαβίβασε στην Επιτροπή τις παρατηρήσεις της επί της απορρίψεως της καταγγελίας. Υποστηρίζει ότι η άρνηση των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων να προμηθεύουν ανταλλακτικά συνιστούσε παράβαση των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ.
- 8 Αφού συγκέντρωσε τις παρατηρήσεις των Richemont, Rolex και The Swatch Group, στις 16 Σεπτεμβρίου, στις 18 και στις 19 Νοεμβρίου 2013, αντιστοίχως, και αφού διαβίβασε στην προσφεύγουσα τις παρατηρήσεις αυτές και τα μη εμπιστευτικά έγγραφα στα οποία στήριξε την εκτίμησή της, η Επιτροπή γνωστοποίησε στην προσφεύγουσα, στις 16 Ιανουαρίου και στις 5 Μαρτίου 2014, κατά τις συσκέψεις σχετικά με την πορεία της υποθέσεως, ότι οι παρατηρήσεις της δεν περιείχαν νέα ουσιώδη στοιχεία, ικανά να μεταβάλουν την αρχική της θέση.
- 9 Στις 29 Ιουλίου 2014 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2014) 5462 final στην υπόθεση AT.39097 – Επισκευή των ωρολογίων (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση) με την οποία απέρριψε την καταγγελία της προσφεύγουσας λόγω του δυσανάλογου χαρακτήρα των πόρων που θα απαιτούσε μια διεξοδικότερη έρευνα σε σχέση με τη μικρή πιθανότητα να αποδειχθεί η ύπαρξη παραβάσεως των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ.

Η προσβαλλόμενη απόφαση

- 10 Η Επιτροπή περιόρισε την έρευνά της στα ωρολόγια των οποίων η επισκευή και η συντήρηση είναι συμφέρουσες, για οικονομικούς και τεχνικούς λόγους, δηλαδή στα ωρολόγια που πωλούνται σε τιμή που υπερβαίνει τα 1 000 ευρώ (στο εξής: ωρολόγια γοήτρου).
- 11 Εκ προοιμίου, η Επιτροπή υπενθύμισε τον ανταγωνιστικό χαρακτήρα της αγοράς κατασκευής των ωρολογίων γοήτρου.
- 12 Η λειτουργία των υπηρεσιών επισκευής και συντηρήσεως περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις 65 έως 73 της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Η Επιτροπή αναφέρει συναφώς ότι η πλειονότητα των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων έχουν θέσει σε λειτουργία συστήματα επιλεκτικής επισκευής που παρέχουν σε ανεξάρτητους επισκευαστές τη δυνατότητα να γίνουν εξουσιοδοτημένοι επισκευαστές, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούν τα κριτήρια που αφορούν την εκπαίδευσή τους, την εμπειρία τους και τον εξοπλισμό τους και την καταλληλότητα των εγκαταστάσεών τους. Τα συστήματα αυτά τέθηκαν σταδιακά σε λειτουργία από ορισμένους κατασκευαστές, σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, ενώ άλλοι κατασκευαστές εξακολουθούν να προμηθεύουν ανταλλακτικά σε ανεξάρτητους επισκευαστές. Επιπλέον, ορισμένοι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων που έθεσαν σε λειτουργία τέτοια συστήματα χρησιμοποιούν πάντοτε τις υπηρεσίες ανεξάρτητων επισκευαστών για τα παλαιά ωρολόγια. Οι εξουσιοδοτημένοι επισκευαστές έχουν πρόσβαση στα ανταλλακτικά και εργαλεία που προορίζονται για συγκεκριμένη μάρκα, καθώς και στις αναγκαίες τεχνικές πληροφορίες. Δεν μπορούν να μεταπωλήσουν τα ανταλλακτικά σε μη εξουσιοδοτημένους επισκευαστές και είναι συχνά και διανομείς των ωρολογίων αυτών και επιφορτισμένοι με την εξυπηρέτηση πελατών μετά την πώληση. Οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων έθεσαν επίσης σε λειτουργία εσωτερικά δίκτυα επισκευής. Η αναγκαία επένδυση για να γίνει κάποιος εξουσιοδοτημένος επισκευαστής εξαρτάται από τη μάρκα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες επισκευής, οι οποίες μπορεί να είναι βασικές ή πλήρεις, δηλαδή να περιλαμβάνουν αποσυναρμολόγηση του μηχανισμού που γυρίζει τους δείκτες και ενεργοποιεί τις συμπληρωματικές λειτουργίες, δηλαδή την κίνηση. Για ορισμένους κατασκευαστές

ελβετικών ωρολογίων, το ποσοστό των επισκευών που πραγματοποιούν οι εξουσιοδοτημένοι επισκευαστές είναι πολύ σημαντικό. Εξάλλου, τα ωρολόγια γοήτρου έχουν συχνά πιο περίπλοκη μηχανική κίνηση που απαιτεί πιο εξελιγμένη τεχνογνωσία από αυτή που απαιτούν οι κινήσεις με χαλαζία.

Ορισμός της αγοράς

- 13 Στις αιτιολογικές σκέψεις 85 έως 91 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξέτασε την αγορά της πωλήσεως ωρολογίων γοήτρου (πρωτογενή αγορά), την αγορά της παροχής υπηρεσιών συντηρήσεως και επισκευής των ωρολογίων αυτών και την αγορά προμήθειας ανταλλακτικών (δευτερογενείς αγορές), των οποίων η γεωγραφική έκταση καλύπτει τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ). Θεώρησε ότι η πρωτογενής αγορά και οι δευτερογενείς αγορές ήταν διαφορετικές και χωριστές αγορές.
- 14 Όσον αφορά τις υπηρεσίες επισκευής και συντηρήσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι υπήρχε περιορισμένη δυνατότητα υποκαταστάσεως μεταξύ των υπηρεσιών επισκευής της μιας και της άλλης μάρκας, σε σημείο ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι υπήρχαν χωριστές αγορές ανά σήμα.
- 15 Όσον αφορά την προμήθεια ανταλλακτικών, διαπίστωσε ότι η δυνατότητα υποκαταστάσεως ήταν πολύ περιορισμένη, δεδομένου ότι τα ανταλλακτικά δεν ήταν κατά κανόνα εναλλάξιμα από τη μια μάρκα στην άλλη, και ότι, όταν ήταν, ο καταναλωτής προτιμούσε να χρησιμοποιήσει αυθεντικά ανταλλακτικά για να μην υποβαθμίσει την αξία του ωρολογίου. Επομένως, όπως για την επισκευή και τη συντήρηση, υπάρχουν πλείονες διαφορετικές αγορές, εκάστη των οποίων συνδέεται με μια μάρκα.

Εκτίμηση υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ

- 16 Η Επιτροπή θεώρησε ότι δεν μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να κατέχουν οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων δεσπίζουσα θέση στις αγορές της επισκευής και της προμήθειας ανταλλακτικών, στο μέτρο που η είσοδος στις αγορές αυτές προϋπέθετε σημαντική επένδυση λόγω των χαρακτηριστικών τους.
- 17 Πάντως, εφόσον οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων έθεσαν σε λειτουργία συστήματα επιλεκτικής επισκευής που παρέχουν σε ανεξάρτητους επισκευαστές τη δυνατότητα να γίνουν εξουσιοδοτημένοι επισκευαστές, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούν αντικειμενικά κριτήρια, η Επιτροπή έκρινε ότι, σε αντιδιαστολή προς τις προηγούμενες περιπτώσεις που επικαλείται η προσφεύγουσα, δεν ήταν δυνατόν να θεωρηθεί ότι διατήρησαν τις δευτερογενείς αγορές για τους ίδιους, εμποδίζοντας την είσοδο των ανεξαρτήτων επισκευαστών στις αγορές αυτές. Επιπλέον, διευκρίνισε ότι ένα τέτοιο σύστημα δεν εξουδετέρωνε τον πραγματικό ανταγωνισμό, διότι εξακολουθούσε να υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των εξουσιοδοτημένων επισκευαστών, τούτο δε κατά μείζονα λόγο διότι μπορούσαν να επισκευάζουν ωρολόγια από διάφορες μάρκες.
- 18 Επομένως, ελλείψει ειδικών περιστάσεων και λόγω της θέσεως σε λειτουργία συστήματος επιλεκτικής επισκευής στηριζόμενου σε ποιοτικά κριτήρια, η άρνηση των κατασκευαστών να συνεχίσουν να προμηθεύουν ανταλλακτικά δεν αρκούσε, κατά την Επιτροπή, για την απόδειξη της υπάρξεως καταχρήσεως δεσπίζουσας θέσεως. Θα μπορούσε, άλλωστε, να εξηγηθεί από αντικειμενικούς λόγους και από την επιδίωξη αυξήσεως της παραγωγικότητας, ειδικότερα δε τη διαφύλαξη της εμπορικής φήμης και της ποιότητας των προϊόντων, την πρόληψη της παραποιήσεως/απομιμήσεως και την αύξηση της τεχνικής πολυπλοκότητας των μηχανικών ωρολογίων που καθιστούσε αναγκαία μια ποιοτική επισκευή. Υπό το πρίσμα των σκέψεων αυτών, η Επιτροπή έκρινε ότι η πιθανότητα να αποδειχθεί η ύπαρξη καταχρήσεως δεσπίζουσας θέσεως στην υπόθεση αυτή ήταν περιορισμένη.

Εκτίμηση υπό το πρίσμα του άρθρου 101 ΣΛΕΕ

- 19 Όσον αφορά την ύπαρξη συμφωνίας ή εναρμονισμένων πρακτικών που αποσκοπούν στον περιορισμό του ανταγωνισμού, η Επιτροπή διαπίστωσε, κατόπιν της έρευνάς της, ότι τα συστήματα επιλεκτικής επισκευής δεν είχαν τεθεί σε λειτουργία κατά την ίδια περίοδο από όλους τους κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων. Ορισμένοι από αυτούς εξακολουθούσαν, άλλωστε, να προμηθεύουν ανταλλακτικά σε ανεξάρτητους επισκευαστές. Επομένως, κατά την Επιτροπή, δεν ήταν δυνατόν να συναχθεί η ύπαρξη συμφωνίας ή εναρμονισμένων πρακτικών. Επιπλέον, θεώρησε ότι, κατά τα λοιπά, η ύπαρξη διαφορετικών αγορών ανταλλακτικών για κάθε μάρκα καθιστούσε αλυσιτελή την εφαρμογή εναρμονισμένης πρακτικής με σκοπό τη διακοπή της προμήθειας ανταλλακτικών σε ανεξάρτητους επισκευαστές.
- 20 Προκειμένου για τη συμβατότητα των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής με τον κανονισμό (ΕΕ) 330/2010 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, [ΣΛΕΕ] σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (ΕΕ 2010, L 102, σ. 1), η Επιτροπή ανέφερε ότι από την έρευνά της δεν αποδείχθηκε ότι οι εξουσιοδοτημένοι επισκευαστές δεν ήσαν ελεύθεροι να καθορίσουν τις τιμές των επισκευών, καθόσον οι συμβάσεις προέβλεπαν μόνον ενδεικτικές τιμές ή μέγιστη τιμή. Διευκρίνισε επίσης ότι ούτε από την ανάλυση των εν λόγω συμβάσεων εντοπίστηκε ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμός υπό την έννοια του κανονισμού αυτού. Εν πάση περιπτώσει, δεδομένου ότι οι κατασκευαστές κατέχουν κατά κανόνα μερίδιο αγοράς μεγαλύτερο του 30 % στις δευτερογενείς αγορές της μάρκας τους, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν είχε εφαρμογή ο ως άνω κανονισμός.
- 21 Η Επιτροπή εξέτασε, στη συνέχεια, αν τα συστήματα επιλεκτικής επισκευής πληρούσαν τα κριτήρια της νομολογίας προκειμένου να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Πρώτον, θεώρησε ότι η φύση του προϊόντος καθιστούσε αναγκαίο ένα σύστημα επιλεκτικής επισκευής για τη διατήρηση της ποιότητας των ωρολογίων, τη διασφάλιση της βέλτιστης χρήσεώς τους, την πρόληψη της παραποιήσεως/απομιμήσεως και τη διαφύλαξη της εμπορικής φήμης και της αύρας αποκλειστικότητας και γοήτρου που περιβάλλει τα εν λόγω προϊόντα πολυτελείας για τους καταναλωτές τους. Δεύτερον, έκρινε ότι από την έρευνά της δεν προέκυψε ότι η επιλογή των εξουσιοδοτημένων επισκευαστών δεν είχε πραγματοποιηθεί επί τη βάσει αντικειμενικών κριτηρίων εφαρμοζόμενων κατά ενιαίο και μη εισάγοντα δυσμενείς διακρίσεις τρόπο. Τρίτον, θεώρησε ότι τα κριτήρια που αντλούνται από την εκπαίδευση και την εμπειρία των επισκευαστών, από τα εργαλεία, τον εξοπλισμό και τα αποθέματα ανταλλακτικών που διαθέτουν και τα οποία χρησιμεύουν για την αξιολόγηση της ικανότητάς τους να πραγματοποιούν επισκευές σε εύλογο χρόνο, μολονότι ποικίλλουν μεταξύ των κατασκευαστών, ήσαν σαφώς ποιοτικά κριτήρια και δεν έβαιναν πέρα του αναγκαίου μέτρου για τη διασφάλιση του σκοπού του συστήματος. Άλλωστε, από την έρευνά της προέκυψε ότι οι εξουσιοδοτημένοι επισκευαστές δεν είχαν τη συμβατική υποχρέωση να μην επισκευάζουν ωρολόγια από άλλες μάρκες και ότι οι σημαντικές επενδύσεις που έπρεπε να πραγματοποιηθούν δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως τεχνητά εμπόδια για την είσοδο στην αγορά και δεν ήσαν δυσανάλογες, εφόσον δικαιολογούνταν από τον ποιοτικό στόχο και δεν ήταν σπάνιο να εργάζονται οι επισκευαστές για πλείονες μάρκες.
- 22 Κατά συνέπεια, έκρινε ότι ήταν ελάχιστα πιθανόν να εμπίπτουν τα συστήματα αυτά στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.
- 23 Ως προς την απαγόρευση προς τους εξουσιοδοτημένους επισκευαστές να προμηθεύουν ανταλλακτικά στους ανεξάρτητους επισκευαστές, υπενθύμισε ότι επρόκειτο για στοιχείο εγγενές στα επιλεκτικά συστήματα, το οποίο ομοίως δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και δεν χαρακτηριζόταν από τον κανονισμό 330/2010 ως ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμός, κατ' αντιδιαστολήν προς όσα προβλέπονται για τον τομέα των μηχανοκίνητων οχημάτων. Κατά συνέπεια, δεν είναι λυσιτελής ο συσχετισμός με τον τομέα αυτόν στον οποίο προέβη η προσφεύγουσα. Επομένως, ούτε η ως άνω απαγόρευση μεταπωλήσεως μπορούσε, κατά την Επιτροπή, να αποτελέσει παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

24 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έκρινε ότι, ακόμη και στην περίπτωση χορηγήσεως συμπληρωματικών πόρων για την εξέταση της καταγγελίας, η πιθανότητα να στοιχειοθετηθεί παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού ήταν αμελητέα και, ως εκ τούτου, η χορήγηση αυτή θα ήταν δυσανάλογη.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

25 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 7 Οκτωβρίου 2014, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή.

26 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, αντιστοίχως, στις 23 και στις 30 Ιανουαρίου και στις 23 Φεβρουαρίου 2015, οι παρεμβαίνουσες, οι The Swatch Group, LVMH Moët Hennessy-Louis Vuitton και Rolex, ζήτησαν να τους επιτραπεί να παρέμβουν στην παρούσα διαδικασία υπέρ της Επιτροπής. Με διάταξη της 21ης Απριλίου 2015, ο πρόεδρος του ενάτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου επέτρεψε την παρέμβαση αυτή.

27 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 31 Μαρτίου 2015, η Cousins Material House Ltd ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα διαδικασία υπέρ της προσφεύγουσας. Με διάταξη της 11ης Νοεμβρίου 2015, ο πρόεδρος του ενάτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου απέρριψε την αίτηση παρεμβάσεως της Cousins Material House.

28 Οι παρεμβαίνουσες κατέθεσαν τα υπομνήματά τους εμπροθέσμως.

29 Με απόφαση του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου, η παρούσα υπόθεση ανατέθηκε σε νέο εισηγητή δικαστή, μέλος του δευτέρου τμήματος.

30 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

31 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τις παρεμβαίνουσες, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

- να απορρίψει την προσφυγή·
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

32 Προς στήριξη της προσφυγής της η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, έξι λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από εσφαλμένο χαρακτηρισμό της ισχύος των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων στην αγορά. Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση της υπάρξεως καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως που απορρέει από την άρνηση των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων να προμηθεύουν ανταλλακτικά στους ανεξάρτητους επισκευαστές. Ο τρίτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση του αντικειμενικώς δικαιολογημένου χαρακτήρα του συστήματος επιλεκτικής επισκευής και της αρνήσεως παροχής ανταλλακτικών. Ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από εσφαλμένη εκτίμηση της υπάρξεως συμπράξεως ή εναρμονισμένων πρακτικών. Ο πέμπτος λόγος αντλείται από παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως. Ο έκτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως.

- 33 Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 773/2004 δεν παρέχει στον καταγγέλλοντα το δικαίωμα να απαιτεί από την Επιτροπή τη λήψη οριστικής αποφάσεως ως προς την ύπαρξη ή μη της προβαλλομένης παραβάσεως και δεν υποχρεώνει την Επιτροπή να συνεχίσει εν πάση περιπτώσει τη διαδικασία μέχρι του σταδίου εκδόσεως τελικής αποφάσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, EFIM κατά Επιτροπής, C-56/12 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:575, σκέψη 57· της 18ης Σεπτεμβρίου 1992, Automec κατά Επιτροπής, T-24/90, EU:T:1992:97, σκέψη 75, και της 30ής Μαΐου 2013, Omnis Group κατά Επιτροπής, T-74/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:283, σκέψη 42).
- 34 Πράγματι, η Επιτροπή, στην οποία έχει ανατεθεί με το άρθρο 105, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ η αποστολή να μεριμνά για την εφαρμογή των αρχών τις οποίες θεσπίζουν τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ, καλείται να καθορίζει και να θέτει σε εφαρμογή την πολιτική ανταγωνισμού της Ένωσης. Για να εκτελεί αποτελεσματικά την αποστολή αυτή, η Επιτροπή υποχρεούται να δίδει διαφορετικό βαθμό προτεραιότητας στις καταγγελίες των οποίων επιλαμβάνεται, διαθέτει δε συναφώς ευρεία διακριτική ευχέρεια (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 4ης Μαρτίου 1999, Ufex κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-119/97 P, EU:C:1999:116, σκέψεις 88 και 89· της 17ης Μαΐου 2001, IECC κατά Επιτροπής, C-449/98 P, EU:C:2001:275, σκέψη 36, και της 30ής Μαΐου 2013, Omnis Group κατά Επιτροπής, T-74/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:283, σκέψη 43).
- 35 Κατά την άσκηση της ευρείας αυτής διακριτικής ευχέρειας, όταν η Επιτροπή αποφασίζει να δώσει διαφορετικό βαθμό προτεραιότητας στις καταγγελίες των οποίων επιλαμβάνεται, μπορεί όχι μόνο να ορίσει τη σειρά με την οποία θα εξεταστούν οι καταγγελίες, αλλά επίσης να απορρίψει καταγγελία λόγω του ότι δεν υπάρχει επαρκές συμφέρον της Ένωσης για τη συνέχιση της εξετάσεως της υποθέσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2010, CEAHR κατά Επιτροπής, T-427/08, EU:T:2010:51, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 36 Κατά την εκτίμηση του συμφέροντος της Ένωσης προς συνέχιση της εξετάσεως μιας υποθέσεως, η Επιτροπή οφείλει να λάβει υπόψη τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως και, μεταξύ άλλων, τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που περιέχει η ενώπιόν της υποβληθείσα καταγγελία. Στην Επιτροπή εναπόκειται, μεταξύ άλλων, αφού αξιολογήσει, με όλη την απαιτούμενη προσοχή, τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που προβάλλει ο καταγγέλλων, να σταθμίσει τη σημασία της καταγγελλόμενης παραβάσεως για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, την πιθανότητα να αποδειχθεί η τέλεσή της και την έκταση των μέτρων έρευνας που απαιτούνται για να εκπληρώσει, υπό τις βέλτιστες προϋποθέσεις, την αποστολή της να μεριμνά για την τήρηση των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ (αποφάσεις της 18ης Σεπτεμβρίου 1992, Automec κατά Επιτροπής, T-24/90, EU:T:1992:97, σκέψη 86, και της 15ης Δεκεμβρίου 2010, CEAHR κατά Επιτροπής, T-427/08, EU:T:2010:51, σκέψη 158).
- 37 Συναφώς, ο δικαστής της Ένωσης, κατά τον έλεγχο που ασκεί επί της εκ μέρους της Επιτροπής ασκήσεως της ευρείας διακριτικής ευχέρειας, που της αναγνωρίζεται στην εξέταση των καταγγελιών, δεν πρέπει να αντικαθιστά την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με την ύπαρξη συμφέροντος της Ένωσης με τη δική του (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 2010, CEAHR κατά Επιτροπής, T-427/08, EU:T:2010:51, σκέψη 65, και της 11ης Ιουλίου 2013, BVGD κατά Επιτροπής, T-104/07 και T-339/08, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:366, σκέψη 219).
- 38 Εξάλλου, δεδομένου ότι η εκτίμηση του ενωσιακού συμφέροντος μιας καταγγελίας είναι συνάρτηση των περιστάσεων κάθε επιμέρους περιπτώσεως, δεν επιτρέπεται ούτε ο περιορισμός του αριθμού των κριτηρίων εκτιμήσεως τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει η Επιτροπή ούτε, αντίστροφα, η επιβολή σ' αυτήν της υποχρεώσεως να περιορίζεται στην αποκλειστική χρήση ορισμένων κριτηρίων. Επομένως, η Επιτροπή μπορεί να προκρίνει ένα και μόνο κριτήριο εκτιμήσεως του συμφέροντος της Ένωσης (αποφάσεις της 17ης Μαΐου 2001, IECC κατά Επιτροπής, C-450/98 P, EU:C:2001:276, σκέψη 58, και της 16ης Οκτωβρίου 2013, Vivendi κατά Επιτροπής, T-432/10, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:538, σκέψη 25).

- 39 Επιπλέον, αποτελεί εγγενές στοιχείο της διαδικασίας των καταγγελιών ότι το βάρος αποδείξεως της προβαλλομένης παραβάσεως φέρει ο καταγγέλλων. Ομοίως, στο πλαίσιο προσφυγής με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής περί απορρίψεως καταγγελίας, στον προσφεύγοντα απόκειται να προβάλει ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να καταδείξει τον παράνομο χαρακτήρα της αποφάσεως αυτής (απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, EFIM κατά Επιτροπής, C-56/12 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:575, σκέψεις 72 και 73).
- 40 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι δεν απόκειται στο Γενικό Δικαστήριο να κρίνει μη σύνομα τα στοιχεία της αποφάσεως που δεν προσβλήθηκαν λυσιτελώς από την προσφεύγουσα ούτε να δεχθεί τα επιχειρήματα που αυτή προβάλλει χωρίς να προσκομίσει τα αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξή τους.
- 41 Πάντως, η ευρεία διακριτική ευχέρεια που διαθέτει η Επιτροπή δεν είναι απεριόριστη. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή υποχρεούται να εξετάζει προσεκτικά το σύνολο των πραγματικών και νομικών στοιχείων που της γνωστοποιούν οι καταγγέλλοντες (αποφάσεις της 4ης Μαρτίου 1999, Ufex κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-119/97 P, EU:C:1999:116, σκέψη 86, και της 30ής Μαΐου 2013, Omnis Group κατά Επιτροπής, T-74/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:283, σκέψη 46). Επιπλέον, ο περιορισμός του ελέγχου του δικαστή της Ένωσης δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να ελέγχει την ακρίβεια των προβαλλόμενων αποδεικτικών στοιχείων, την αξιοπιστία και τη συνοχή τους, και να ελέγχει αν τα στοιχεία αυτά αποτελούν το σύνολο των κρίσιμων δεδομένων που πρέπει να ληφθούν υπόψη και αν μπορούν να στηρίξουν τα συμπεράσματα που συνήχθησαν βάσει των δεδομένων αυτών (αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, Microsoft κατά Επιτροπής, T-201/04, EU:T:2007:289, σκέψη 89, και της 11ης Ιουλίου 2013, BVGD κατά Επιτροπής, T-104/07 και T-339/08, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:366, σκέψη 220).
- 42 Υπό το πρίσμα αυτών των σκέψεων πρέπει να εξετασθούν οι προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως.
- 43 Επιβάλλεται να αναλυθούν, πρώτον, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως, σχετικά με την προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση του αντικειμενικώς δικαιολογημένου χαρακτήρα των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής και της αρνήσεως παροχής ανταλλακτικών, δεύτερον, ο δεύτερος λόγος, σχετικά με την προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση της υπάρξεως καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως που απορρέει από την άρνηση των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων να προμηθεύουν ανταλλακτικά στους ανεξάρτητους επισκευαστές, τρίτον, ο πρώτος λόγος, σχετικά με τον προδήλως εσφαλμένο χαρακτηρισμό της ισχύος των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων στην αγορά, τέταρτον, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως, σχετικά με την προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση όσον αφορά την ύπαρξη συμφωνίας ή εναρμονισμένων πρακτικών, πέμπτον, ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως, σχετικά με την παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως και, έκτον, ο έκτος λόγος ακυρώσεως, σχετικά με την παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με την προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση του αντικειμενικώς δικαιολογημένου, μη εισάγοντος δυσμενείς διακρίσεις και σύμφωνου προς την αρχή της αναλογικότητας χαρακτήρα των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής και της αρνήσεως παροχής ανταλλακτικών

- 44 Ο τρίτος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα χωρίζεται σε δύο σκέλη. Με το πρώτο σκέλος, η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι προέβη σε εσφαλμένη ερμηνεία της νομολογίας, καθόσον έκρινε ότι ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής και, κατ' αναλογία, ένα σύστημα επιλεκτικής επισκευής, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ υπό την προϋπόθεση ότι δικαιολογείται αντικειμενικώς, δεν εισάγει δυσμενείς διακρίσεις και συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας, ενώ θα έπρεπε, επιπλέον, το σύστημα αυτό να μη συνεπάγεται την εξάλειψη κάθε μορφής ανταγωνισμού. Με το δεύτερο σκέλος, προβάλλει ότι η Επιτροπή προέβη σε

προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον θεώρησε ότι τα επίμαχα συστήματα επιλεκτικής επισκευής ήσαν αντικειμενικώς δικαιολογημένα, δεν εισήγαν δυσμενείς διακρίσεις και ήσαν σύμφωνα προς την αρχή της αναλογικότητας.

45 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου αυτού.

Επί του πρώτου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με τις προϋποθέσεις συμβατότητας ενός επιλεκτικού συστήματος με το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ

46 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί την ορθότητα της ερμηνείας της Επιτροπής ότι τα επίμαχα συστήματα επισκευής συνάδουν προς τη σχετική με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ νομολογία, εφόσον δικαιολογούνται αντικειμενικώς, δεν εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις και είναι αναλογικά. Αντιθέτως, τέτοια συστήματα θα ήσαν σύμφωνα προς το άρθρο αυτό μόνον εάν, εκτός από τις προϋποθέσεις αυτές, δεν συνεπάγονταν την εξάλειψη κάθε μορφής ανταγωνισμού, δηλαδή εάν οι περιορισμοί που εισήγαν αντισταθμίζονταν από άλλους παράγοντες ανταγωνισμού μεταξύ προϊόντων της ίδιας μάρκας ή από την ύπαρξη πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ προϊόντων διαφορετικής μάρκας, πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Προσθέτει ότι το ζήτημα της συμβατότητας των συστημάτων επιλεκτικής διανομής δεν είναι πρόσφορο για να εκτιμηθεί η συμβατότητα των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής, στο μέτρο που η αγορά για τα πρωτογενή προϊόντα είναι διαφορετική από την αγορά των υπηρεσιών επισκευής και συντηρήσεως.

47 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα της επιχειρηματολογίας αυτής.

48 Στην αιτιολογική σκέψη 154 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής θεωρείται κατά κανόνα ότι δεν εμπίπτει στο άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, διότι δεν έχει επιβλαβή για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, υπό την προϋπόθεση ότι δικαιολογείται αντικειμενικώς, δεν εισάγει δυσμενείς διακρίσεις και είναι αναλογικό. Στη συνέχεια, εφάρμοσε τις προϋποθέσεις αυτές στα επίμαχα συστήματα επιλεκτικής επισκευής.

49 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η ύπαρξη διαφοροποιημένων διαύλων διανομής προσαρμοσμένων στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφόρων κατασκευαστών και στις ανάγκες των διαφόρων κατηγοριών καταναλωτών είναι ιδιαίτερα δικαιολογημένη στον τομέα των διαρκών καταναλωτικών αγαθών υψηλής ποιότητας και τεχνολογίας, τομέα στον οποίο ένας σχετικά περιορισμένος αριθμός μεγάλων και μεσαίων κατασκευαστών προσφέρει ένα ευρύ φάσμα συσκευών, οι οποίες είναι ευχερώς εναλλάξιμες και ότι για τα προϊόντα αυτά ενδέχεται η εξυπηρέτηση των πελατών κατά την πώληση και μετά την πώληση να πρέπει να είναι ειδικά προσαρμοσμένη στα χαρακτηριστικά τους και να έχει άμεση σχέση με τη διανομή τους (απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 1986, Metro κατά Επιτροπής, 75/84, EU:C:1986:399, σκέψη 54).

50 Πάντως, από τη μνεία της ειδικά προσαρμοσμένης εξυπηρέτησεως των πελατών μετά την πώληση συνάγεται ότι οι προϋποθέσεις που επιτρέπουν να κριθεί η συμβατότητα συστήματος επιλεκτικής διανομής προς το άρθρο 101 ΣΛΕΕ μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να αξιολογηθεί αν ένα σύστημα επιλεκτικής επισκευής, το οποίο εμπίπτει στην εξυπηρέτηση των πελατών μετά την πώληση, έχει επιβλαβή για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα. Κατά συνέπεια, τα κριτήρια σχετικά με τα συστήματα επιλεκτικής διανομής μπορούν να εφαρμοστούν κατ' αναλογία για να αξιολογηθούν τα επίμαχα συστήματα επιλεκτικής επισκευής.

51 Το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η διαπίστωση ότι ένα επιλεκτικό σύστημα δικαιολογείται αντικειμενικώς, δεν εισάγει δυσμενείς διακρίσεις και είναι αναλογικό εξαρτάται και από την ύπαρξη ανταγωνισμού μεταξύ προϊόντων και υπηρεσιών διαφορετικής μάρκας ικανού να αντισταθμίσει τους περιορισμούς του ανταγωνισμού μεταξύ προϊόντων της ίδιας μάρκας που απορρέουν από το επιλεκτικό σύστημα, στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της νομολογίας.

- 52 Πράγματι, όσον αφορά τις συμφωνίες οι οποίες συνιστούν σύστημα επιλεκτικής διανομής, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι τέτοιου είδους συμφωνίες επηρεάζουν κατ' ανάγκη τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά (αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 1983, AEG-Telefunken κατά Επιτροπής, 107/82, EU:C:1983:293, σκέψη 33, και της 13ης Οκτωβρίου 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, EU:C:2011:649, σκέψη 39). Πάντως, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι υπάρχουν θεμιτές απαιτήσεις, όπως η διατήρηση ενός εξειδικευμένου εμπορίου ικανού να παρέχει ορισμένες ειδικές υπηρεσίες για προϊόντα υψηλής ποιότητας και τεχνολογίας, οι οποίες δικαιολογούν τον περιορισμό του ανταγωνισμού μέσω των τιμών υπέρ του ανταγωνισμού βάσει άλλων στοιχείων, πλην των τιμών. Δεδομένου ότι τα συστήματα επιλεκτικής διανομής επιδιώκουν θεμιτό αποτέλεσμα, το οποίο συμβάλλει στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού που δεν έχει ως αντικείμενο μόνο τις τιμές, τα συστήματα αυτά αποτελούν στοιχείο ανταγωνισμού το οποίο συνάδει προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 1983, AEG-Telefunken κατά Επιτροπής, 107/82, EU:C:1983:293, σκέψη 33, και της 13ης Οκτωβρίου 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, EU:C:2011:649, σκέψη 40).
- 53 Επιπλέον, η οργάνωση ενός τέτοιου δικτύου δεν εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, εφόσον η επιλογή των μεταπωλητών γίνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ποιοτικού χαρακτήρα, τα οποία καθορίζονται ομοιόμορφα έναντι όλων των πιθανών μεταπωλητών και εφαρμόζονται κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις, εφόσον οι ιδιότητες του επίμαχου προϊόντος καθιστούν αναγκαίο ένα τέτοιο δίκτυο διανομής για τη διατήρηση της ποιότητας και τη διασφάλιση της ορθής χρήσεως των εν λόγω προϊόντων και, τέλος, εφόσον τα καθορισθέντα κριτήρια δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο (αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 1977, Metro SB-Großmärkte κατά Επιτροπής, 26/76, EU:C:1977:167, σκέψη 20· της 11ης Δεκεμβρίου 1980, L'Oréal, 31/80, EU:C:1980:289, σκέψεις 15 και 16, και της 13ης Οκτωβρίου 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, EU:C:2011:649, σκέψη 41).
- 54 Αντιθέτως, δεν συνάγεται από τη νομολογία ότι είναι αναγκαίο να ελεγχθεί μήπως τα εν λόγω δίκτυα διανομής συνεπάγονται την εξάλειψη κάθε μορφής ανταγωνισμού. Πράγματι, εφόσον συντρέχουν οι προμνησθείσες προϋποθέσεις, τούτο αρκεί για να κριθεί ότι ένα επιλεκτικό σύστημα αποτελεί στοιχείο ανταγωνισμού το οποίο συνάδει προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 55 Επομένως, η Επιτροπή δεν έσφαλε καθόσον έκρινε ότι ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής και, κατ' αναλογία, ένα σύστημα επιλεκτικής επισκευής συνάδει προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι δικαιολογείται αντικειμενικώς, δεν εισάγει δυσμενείς διακρίσεις και είναι αναλογικό.

Επί του δευτέρου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με την προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση του αντικειμενικώς δικαιολογημένου, μη εισάγοντος δυσμενή διάκριση και αναλογικού χαρακτήρα των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής

- 56 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι τα επίμαχα συστήματα επιλεκτικής επισκευής δεν δικαιολογούνται αντικειμενικώς, εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις και είναι δυσανάλογα.
- 57 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα της επιχειρηματολογίας αυτής.

– Επί της πρώτης αιτιάσεως, σχετικά με τον αντικειμενικώς δικαιολογημένο χαρακτήρα των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής

- 58 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έκρινε ότι τα επίμαχα συστήματα επιλεκτικής επισκευής ήσαν αντικειμενικώς δικαιολογημένα. Ειδικότερα, διατείνεται ότι τα ωρολόγια δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη πολυπλοκότητα ικανή να δικαιολογήσει τη θέση σε λειτουργία των συστημάτων αυτών, ότι η διαφύλαξη της εικόνας γοήτρου δεν μπορεί να συνιστά θεμιτό σκοπό για τον περιορισμό του ανταγωνισμού και ότι τα εν λόγω συστήματα δεν μπορούν να βελτιώσουν την

προστασία από την παραποίηση/απομίμηση. Κατά την προσφεύγουσα, το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν εξέτασε την καταγγελία κατά τον προσήκοντα τρόπο προκύπτει και από την απάντηση που δόθηκε στα επιχειρήματά της σχετικά με την αναλογία προς τον τομέα των μηχανοκινήτων οχημάτων, στον οποίον οι κατασκευαστές δεν μπορούν να εμποδίσουν την πρόσβαση των ανεξάρτητων επισκευαστών στα ανταλλακτικά.

- 59 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της αιτιάσεως αυτής.
- 60 Συναφώς, η Επιτροπή έκρινε, με την αιτιολογική σκέψη 133 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι ήταν πιθανό ότι τα συστήματα αυτά δικαιολογούνται από τους σκοπούς που προβάλλουν οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων, δηλαδή την ανάγκη να ληφθεί υπόψη η αυξημένη πολυπλοκότητα των ωρολογίων γοήτρου, τη διαφύλαξη της εμπορικής φήμης, τη διατήρηση υπηρεσιών επισκευής υψηλής και ομοιόμορφης ποιότητας και την πρόληψη της παραποίησης/απομιμήσεως.
- 61 Πρώτον, αν και η προσφεύγουσα διατείνεται ότι οι μηχανισμοί των ωρολογίων δεν είναι περίπλοκοι, δεν προσκομίζει κανένα συγκεκριμένο στοιχείο προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, ικανό να κλονίσει τη σχετική διαπίστωση της Επιτροπής. Όσον αφορά την αιτίαση που προσάπτεται στην Επιτροπή, ότι δηλαδή δεν απευθύνθηκε σε εμπειρογνώμονα για να εξακριβώσει την πολυπλοκότητα αυτή, αρκεί να υπομνησθεί ότι εάν η Επιτροπή δεν έχει την υποχρέωση να αποφανθεί επί της υπάρξεως ή μη υπάρξεως παραβάσεως, δεν μπορεί να υποχρεωθεί να διενεργήσει έρευνα, εφόσον η έρευνα αυτή θα είχε ως μόνο αντικείμενο την αναζήτηση των αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη ή τη μη ύπαρξη μιας παραβάσεως που δεν έχει την υποχρέωση να διαπιστώσει (αποφάσεις της 18ης Σεπτεμβρίου 1992, *Automec* κατά Επιτροπής, T-24/90, EU:T:1992:97, σκέψη 76, και της 16ης Οκτωβρίου 2013, *Vivendi* κατά Επιτροπής, T-432/10, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:538, σκέψη 68). Επομένως, δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι δεν απευθύνθηκε σε εμπειρογνώμονα.
- 62 Δεύτερον, όσον αφορά τη διαπίστωση της υπάρξεως σοβαρού κινδύνου παραποίησης/απομιμήσεως και της αναγκαιότητας του συστήματος επιλεκτικής επισκευής για τη βελτίωση της προλήψεως του κινδύνου αυτού, ούτε όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, χωρίς να τα τεκμηριώνει, είναι ικανά να κλονίσουν τη διαπίστωση της Επιτροπής. Το ίδιο ισχύει για όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα σχετικά με την αφοσίωση των ανεξάρτητων επισκευαστών και την αντίθεσή τους στις πρακτικές παραποίησης/απομιμήσεως.
- 63 Πράγματι, από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων βεβαιώνουν την ύπαρξη κινδύνου παραποίησης/απομιμήσεως των ωρολογίων γοήτρου και των ανταλλακτικών τους και ότι η πρόληψη της παραποίησης/απομιμήσεως είναι ένας από τους σκοπούς που επιδιώκονται με τη θέση σε λειτουργία των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής. Πάντως, η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο ικανό να καταδείξει ότι δεν υπάρχει κίνδυνος παραποίησης/απομιμήσεως και ότι ο έλεγχος της προμήθειας των ανταλλακτικών δεν είναι μέσον ικανό να περιορίσει την παραποίηση/απομίμηση των ανταλλακτικών αυτών.
- 64 Κατά συνέπεια, από όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, χωρίς να τα τεκμηριώνει, δεν συνάγεται ότι η Επιτροπή υπερέβη τα όρια της διακριτικής ευχέρειάς της, καθόσον έκρινε ότι η θέση σε λειτουργία συστημάτων επιλεκτικής επισκευής και η άρνηση προμήθειας ανταλλακτικών δικαιολογούνταν από τον σκοπό καταπολεμήσεως της παραποίησης/απομιμήσεως.
- 65 Τρίτον, προκειμένου για τη δικαιολόγηση των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής από τον σκοπό διαφύλαξεως της εμπορικής φήμης των ωρολογίων πολυτελείας, υπογραμμίζεται, όπως το πράττει η προσφεύγουσα, ότι το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι ο σκοπός της διαφύλαξεως της εμπορικής φήμης ενός προϊόντος δεν μπορεί να αποτελέσει θεμιτό σκοπό ώστε να δικαιολογείται ο περιορισμός του ανταγωνισμού και δεν μπορεί, συνεπώς, να δικαιολογήσει την εκτίμηση ότι συμβατική ρήτρα επιδιώκουσα τον σκοπό αυτό δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*, C-439/09, EU:C:2011:649, σκέψη 46).

- 66 Πάντως, από την απόφαση αυτή προκύπτει επίσης ότι αν και η διατήρηση της εικόνας του σήματος δεν μπορεί να δικαιολογήσει περιορισμό του ανταγωνισμού με τη θέση σε λειτουργία συστήματος επιλεκτικής επισκευής, ο σκοπός της διατηρήσεως της ποιότητας των προϊόντων και της καλής χρήσεώς τους μπορεί, αφ' εαυτού, να δικαιολογήσει τον περιορισμό αυτόν. Πράγματι, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι η διατήρηση ενός εξειδικευμένου εμπορίου ικανού να παρέχει συγκεκριμένες υπηρεσίες για προϊόντα υψηλής ποιότητας και τεχνολογίας συνιστά θεμιτή απαίτηση και ότι, όταν επιδιώκει έναν τέτοιο σκοπό, η οργάνωση δικτύου επιλεκτικής διανομής δεν εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, εφόσον η επιλογή των μεταπωλητών γίνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ποιοτικού χαρακτήρα, τα οποία καθορίζονται ομοιόμορφα έναντι όλων των πιθανών μεταπωλητών και εφαρμόζονται κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις, εφόσον οι ιδιότητες του επίμαχου προϊόντος καθιστούν αναγκαίο ένα τέτοιο δίκτυο διανομής για τη διατήρηση της ποιότητας και τη διασφάλιση της ορθής χρήσεως των εν λόγω προϊόντων και, τέλος, εφόσον τα καθορισθέντα κριτήρια δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*, C-439/09, EU:C:2011:649, σκέψεις 40 και 41).
- 67 Εφόσον η διατήρηση της εικόνας του σήματος δεν είναι ο μόνος σκοπός που μπορεί, κατά την Επιτροπή, να δικαιολογήσει τη θέση σε λειτουργία συστημάτων επιλεκτικής επισκευής και ο σκοπός διατηρήσεως της ποιότητας και της καλής λειτουργίας των ωρολογίων μπορεί να αρκεί για να δικαιολογήσει την εν λόγω θέση σε λειτουργία, η Επιτροπή δεν προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον έκρινε πιθανόν ότι οι επίμαχες αρνήσεις προμήθειας είναι δικαιολογημένες, διότι η επιλογή των επισκευαστών λειτουργεί βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ποιοτικού χαρακτήρα τα οποία εφαρμόζονται κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις και δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο.
- 68 Τέταρτον, όσον αφορά την αιτίαση της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν έκρινε ότι από τη σύγκριση με τους κανόνες που έχουν εφαρμογή στον τομέα των μηχανοκίνητων οχημάτων προκύπτει ότι τα συστήματα επιλεκτικής επισκευής που έθεσαν σε λειτουργία οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων δεν ήταν αντικειμενικώς δικαιολογημένα, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν εφάρμοσε τους κανόνες αυτούς στον τομέα των ωρολογίων γοήτρου. Πράγματι, οι κανόνες που εφαρμόζονται στον τομέα των μηχανοκίνητων οχημάτων δεν εφαρμόζονται στα ωρολόγια. Επιπλέον, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 175 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή προέβαλε πλείονα στοιχεία που καθιστούν δυνατή τη διάκριση του τομέα των ωρολογίων γοήτρου από τον τομέα των μηχανοκίνητων οχημάτων.
- 69 Ειδικότερα, ανέφερε ότι ο τομέας των μηχανοκίνητων οχημάτων υπαγόταν σε ειδική τομεακή νομοθεσία, ότι τα ανταλλακτικά στον τομέα αυτόν μπορούσαν να πωληθούν άμεσα στους τελικούς καταναλωτές, ότι η εξυπηρέτηση των πελατών μετά την πώληση των ωρολογίων γοήτρου συνιστά λιγότερο αποδοτική αγορά, που δεν αντιπροσωπεύει υψηλό ποσοστό των συνολικών δαπανών των καταναλωτών και ότι ήταν λιγότερο σημαντικό να δημιουργηθούν, στον τομέα της ωρολογοποιίας, κέντρα επισκευής κοντά στους καταναλωτές από ό,τι στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, επειδή τα ωρολόγια γοήτρου μπορούσαν να σταλούν ευκολότερα για επισκευή. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον θεώρησε ότι ο τομέας των ωρολογίων γοήτρου μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο διαφορετικής μεταχειρίσεως από αυτή που προβλέπει η νομοθεσία που εφαρμόζεται στον τομέα των μηχανοκίνητων οχημάτων.
- 70 Επομένως, η Επιτροπή δεν προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον έκρινε ότι ήταν πιθανόν τα επίμαχα συστήματα επιλεκτικής επισκευής να δικαιολογούνται από την ανάγκη να ληφθεί υπόψη η αύξηση της πολυπλοκότητας των μοντέλων ωρολογίων γοήτρου, η διατήρηση υπηρεσιών επισκευής υψηλής και ομοιόμορφης ποιότητας και η πρόληψη της παραποιήσεως/απομιμήσεως.

– Επί της δεύτερης αιτιάσεως, σχετικά με την έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής

71 Όσον αφορά το γεγονός ότι τα συστήματα επιλεκτικής επισκευής εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η πρόσβαση στα συστήματα αυτά προϋπέθεσε σημαντική επένδυση, ότι οι απαιτήσεις τεχνογνωσίας και εξοπλισμού ήταν υπερβολικά υψηλές, λαμβανομένου υπόψη του ότι οι πλέον πολύπλοκες επισκευές πραγματοποιούνται μόνο κατ' εξαίρεση και ότι οι επισκευαστές είναι υποχρεωμένοι να συμμορφώνονται με τους όρους επενδύσεως που αφορούν κάθε συγκεκριμένη μάρκα.

72 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη αυτής της αιτιάσεως.

73 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι, επειδή όλα αυτά τα στοιχεία είναι αντικειμενικά κριτήρια τα οποία συνδέονται με τον σκοπό που επιδιώκεται με τα συστήματα επιλεκτικής επισκευής, η Επιτροπή δεν υπερέβη τα όρια της διακριτικής ευχέρειάς της, καθόσον έκρινε ότι δεν ήταν ικανά να κλονίσουν τη διαπίστωση ότι τα ως άνω συστήματα δεν εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις. Εξάλλου, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί τον αντικειμενικό χαρακτήρα των κριτηρίων επιλογής των συστημάτων επισκευής.

74 Κατά συνέπεια, τα στοιχεία που προβάλλει η προσφεύγουσα δεν είναι ικανά να καταδείξουν ότι η Επιτροπή προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση καθόσον έκρινε ότι τα συστήματα επιλεκτικής επισκευής δεν εισήγαν δυσμενείς διακρίσεις.

– Επί της τρίτης αιτιάσεως, σχετικά με τον αναλογικό χαρακτήρα των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής

75 Όσον αφορά τον αναλογικό χαρακτήρα των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής, η προσφεύγουσα στηρίζεται στην έλλειψη πολυπλοκότητας των παλαιών ή απλών ωρολογίων για να αποδείξει τον δυσανάλογο χαρακτήρα των επίμαχων συστημάτων επισκευής.

76 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της αιτιάσεως αυτής.

77 Η προσφεύγουσα δεν εξηγεί για ποιο λόγο η υποβολή της επισκευής των παλαιών ή απλούστερων ωρολογίων στις ίδιες απαιτήσεις με τα πλέον πρόσφατα ωρολόγια βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών. Επιπλέον, από τη δικογραφία προκύπτει ότι τα συστήματα επιλεκτικής επισκευής περιλαμβάνουν απαιτήσεις και προϋποθέτουν επενδύσεις το επίπεδο των οποίων ποικίλλει ανάλογα με τους τύπους ωρολογίων και τα είδη επισκευής και, ως εκ τούτου, λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές μεταξύ των μοντέλων ωρολογίων και των επιπέδων προτεινόμενων υπηρεσιών.

78 Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα αναγνώρισε, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι οι εθνικές ενώσεις ανεξάρτητων επισκευαστών απαιτούσαν από τα μέλη τους να πραγματοποιούν επενδύσεις στην εκπαίδευση, τα εργαλεία και τα αποθέματα ανταλλακτικών παρεμφερείς προς τις επενδύσεις που απαιτούνται από τους κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων, πράγμα που επιβεβαιώνει τον αναλογικό χαρακτήρα των επενδύσεων στις οποίες πρέπει να προβούν για να ενταχθούν στα συστήματα επιλεκτικής επισκευής.

79 Επιπλέον, ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι επίμαχες επενδύσεις ήταν κοινές για πλείονα σήματα, πράγμα που αύξησε την αποδοτικότητά τους. Επιπλέον, το επιχείρημα το οποίο προέβαλε η προσφεύγουσα κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι δηλαδή ο αριθμός των εξουσιοδοτημένων επισκευαστών είναι κατ' ανάγκην υψηλός και αυξάνεται συνεχώς, επιβεβαιώνει ότι τα συστήματα αυτά δεν απαιτούν υπέρμετρα υψηλή επένδυση, διότι η πρόσβαση σε αυτά είναι ευχερής.

- 80 Τέλος, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι τα επίμαχα συστήματα επιλεκτικής επισκευής αποτελούν χαρακτηριστικά των πρακτικών καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως που απαριθμούνται στο άρθρο 102 ΣΛΕΕ δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τον αντικειμενικώς δικαιολογημένο χαρακτήρα τους, εφόσον πληρούνται τα κριτήρια που εξετάστηκαν ανωτέρω. Επομένως, δεν μπορεί να θεμελιώσει πρόδηλο σφάλμα της Επιτροπής.
- 81 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον έκρινε ότι δεν αποκλείεται να μπορούν τα συστήματα επιλεκτικής επισκευής που έθεσαν σε λειτουργία οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων να δικαιολογηθούν από τον σκοπό διατηρήσεως της ποιότητας των προϊόντων, δεδομένου ότι στηρίζονταν σε ποιοτικά κριτήρια επιλογής που εφαρμόζονταν κατά τρόπο μη εισάγοντα δυσμενείς διακρίσεις και ήσαν αναλογικά.
- 82 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση της υπάρξεως καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως που απορρέει από την άρνηση προμήθειας ανταλλακτικών

- 83 Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα χωρίζεται σε δύο σκέλη. Κατ' αρχάς, η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα, καθόσον έκρινε ότι η άρνηση προμήθειας εκ μέρους επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση μπορεί να συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως μόνον σε συγκεκριμένες περιστάσεις. Στη συνέχεια, η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα, καθόσον συνήγαγε τη νομιμότητα των επίμαχων συστημάτων επιλεκτικής επισκευής υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ από τη νομιμότητά τους υπό το πρίσμα του άρθρου 101 ΣΛΕΕ. Τέλος, η Επιτροπή προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον διαπίστωσε ότι οι αρνήσεις προμήθειας ανταλλακτικών δεν απέρρεαν από τη βούληση των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων να αποκτήσουν την αποκλειστικότητα της αγοράς και ότι οι αρνήσεις αυτές δεν ήσαν ικανές να εξαλείψουν κάθε μορφή ανταγωνισμού.
- 84 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου αυτού.

Επί του πρώτου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με το σφάλμα της Επιτροπής κατά τον προσδιορισμό των αναγκαίων κριτηρίων για την απόδειξη καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως

- 85 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι έκρινε ότι η άρνηση προμήθειας μπορεί να συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως υπό την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ μόνον αν είναι ικανή να εξαλείψει κάθε μορφή ανταγωνισμού και ότι αυτή και μόνη η έλλειψη αντικειμενικής δικαιολογήσεως δεν συνιστά επαρκή λόγο για να διαπιστωθεί καταχρηστική συμπεριφορά δυνάμει του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.
- 86 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα της επιχειρηματολογίας αυτής.
- 87 Συναφώς, το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο είχαν ήδη την ευκαιρία να εκτιμήσουν τη συμβατότητα προς το άρθρο 102 ΣΛΕΕ της αρνήσεως προμήθειας εκ μέρους επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση, σε περίπτωση που χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη πρωτογενούς αγοράς προϊόντων, αγοράς υπηρεσιών επισκευής και συντηρήσεως των προϊόντων αυτών καθώς και αγοράς ανταλλακτικών.
- 88 Επιπλέον, κατά τη νομολογία, η άρνηση επιχειρήσεως η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά συγκεκριμένου προϊόντος να εξυπηρετήσει τις παραγγελίες παλαιού πελάτη αποτελεί κατάχρηση αυτής της δεσπόζουσας θέσεως, κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, όταν η συμπεριφορά αυτή δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και μπορεί να εξαλείψει τον ανταγωνισμό εκ μέρους εμπορικού εταίρου (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 1974, Istituto

Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, 6/73 και 7/73, EU:C:1974:18, σκέψη 25, και της 14ης Φεβρουαρίου 1978, United Brands και United Brands Continentaal κατά Επιτροπής, 27/76, EU:C:1978:22, σκέψη 183).

- 89 Στη σκέψη 38 της αποφάσεως της 26ης Νοεμβρίου 1998, Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569), το Δικαστήριο επισήμανε, άλλωστε, ότι, με τις αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 1974, Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής (6/73 και 7/73, EU:C:1974:18), και της 3ης Οκτωβρίου 1985, CBEM (311/84, EU:C:1985:394), έκρινε καταχρηστικό το γεγονός ότι μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση σε δεδομένη αγορά αρνείται να παράσχει σε επιχείρηση με την οποία βρίσκεται σε ανταγωνισμό σε παραπλήσια αγορά, αντιστοίχως, τις πρώτες ύλες και τις υπηρεσίες που είναι απαραίτητες για την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτής, τούτο δε στο μέτρο που η οικεία συμπεριφορά μπορούσε να εξαφανίσει κάθε ανταγωνισμό εκ μέρους της επιχειρήσεως αυτής (απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, Microsoft κατά Επιτροπής, T-201/04, EU:T:2007:289, σκέψη 326).
- 90 Επομένως, για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υφίσταται κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως υπό την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, πρέπει η άρνηση παροχής των επίμαχων προϊόντων ή υπηρεσιών να μπορεί να εξαλείψει κάθε μορφή ανταγωνισμού στην αγορά εκ μέρους του αιτούντος τα προϊόντα αυτά ή τις υπηρεσίες αυτές, η άρνηση αυτή να μη μπορεί να δικαιολογηθεί αντικειμενικά και τα προϊόντα αυτά και οι υπηρεσίες αυτές καθεαυτές να είναι απαραίτητες για την άσκηση της δραστηριότητας του αιτούντος (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 26ης Νοεμβρίου 1998, Bronner, C-7/97, EU:C:1998:569, σκέψη 41, και της 9ης Σεπτεμβρίου 2009, Clearstream κατά Επιτροπής, T-301/04, EU:T:2009:317, σκέψη 147).
- 91 Επομένως, η Επιτροπή δεν έσφαλε, καθόσον υπέμνησε, στις αιτιολογικές σκέψεις 105 και 106 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι μόνον υπό συγκεκριμένες περιστάσεις η άρνηση προμήθειας εκ μέρους επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση μπορούσε να συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως υπό την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ. Πράγματι, για να τεκμηριωθεί η ύπαρξη καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως, πρέπει να υπάρχει κίνδυνος εξαλείψεως κάθε μορφής πραγματικού ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή ομοίως δεν υπέπεσε σε σφάλμα, καθόσον διευκρίνισε ότι μόνον η έλλειψη αντικειμενικής δικαιολογήσεως δεν συνιστούσε επαρκή λόγο για να διαπιστωθεί η ύπαρξη καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως δυνάμει του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.

Επί του δευτέρου σκέλους του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με την εκ μέρους της Επιτροπής εσφαλμένη εκτίμηση της υπάρξεως καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως υπό την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ υπό το πρίσμα της σχετικής με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ νομολογίας

- 92 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι στήριξε τη διαπίστωσή της περί συμβατότητας προς το άρθρο 102 ΣΛΕΕ των συστημάτων επισκευής και της εγγενούς απαγορεύσεως προμήθειας ανταλλακτικών εκτός συστήματος στη συμβατότητά τους προς τη σχετική με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ νομολογία.
- 93 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα της επιχειρηματολογίας αυτής.
- 94 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται ότι το γεγονός ότι το άρθρο 101 ΣΛΕΕ έχει εφαρμογή επί συμφωνίας δεν προδικάζει ότι το άρθρο 102 ΣΛΕΕ έχει εφαρμογή επί της συμπεριφοράς των μερών της συμφωνίας αυτής, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής εκάστης διατάξεως, και ότι, κατά συνέπεια, το γεγονός ότι επιτρέπεται σε επιχειρηματίες υποκείμενους σε πραγματικό ανταγωνισμό να εφαρμόζουν συγκεκριμένη πρακτική δυνάμει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ δεν σημαίνει ότι η υιοθέτηση της ίδιας αυτής πρακτικής από επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση δεν μπορεί ποτέ να συνιστά κατάχρηση της θέσεως αυτής (απόφαση της 16ης Μαρτίου 2000, Compagnie maritime belge transports κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-395/96 P και C-396/96 P, EU:C:2000:132, σκέψεις 130 και 131). Επομένως, η διαπίστωση της νομιμότητας μιας συμπεριφοράς σύμφωνα με το

άρθρο 101 ΣΛΕΕ δεν σημαίνει, κατ' αρχήν, ότι διαπιστώνεται ότι η συμπεριφορά αυτή είναι νόμιμη υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, αλλά πρέπει, προς τούτο, να εξετασθεί αν συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις εφαρμογής της τελευταίας αυτής διατάξεως.

- 95 Εν προκειμένω, βεβαίως, στις αιτιολογικές σκέψεις 119, 122 και 128 της προσβαλλομένης απόφασης, η Επιτροπή αναφέρθηκε στη συμβατότητα προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ των επίμαχων συστημάτων επιλεκτικής επισκευής, όταν έκρινε ότι τα συστήματα αυτά δεν προκαλούσαν αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, δεδομένου ότι στηρίζονταν σε ποιοτικά κριτήρια και τηρούσαν τις προϋποθέσεις που έθεσε η σχετική με το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ νομολογία. Κατά συνέπεια, στηρίχθηκε στη σχετική με την εφαρμογή της διατάξεως αυτής νομολογία για να καταδείξει ότι η θέση σε λειτουργία των επίμαχων συστημάτων επιλεκτικής επισκευής δεν ήταν ικανή να εξαλείψει πλήρως τον ανταγωνισμό, δηλαδή για να εκτιμήσει αν συνέτρεχε η εν λόγω προϋπόθεση εφαρμογής του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.
- 96 Πάντως, εφόσον θεωρούνται ως στοιχεία ανταγωνισμού λόγω της τηρήσεως ορισμένων προϋποθέσεων, τα συστήματα επιλεκτικής επισκευής ή διανομής δεν εμπίπτουν στο άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 1983, AEG-Telefunken κατά Επιτροπής, 107/82, EU:C:1983:293, σκέψεις 33 έως 35 της 13ης Οκτωβρίου 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, C-439/09, EU:C:2011:649, σκέψεις 40 και 41, και της 27ης Φεβρουαρίου 1992, Vichy κατά Επιτροπής, T-19/91, EU:T:1992:28, σκέψη 65), και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή, στο πλαίσιο της ασκήσεως της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει κατ' εφαρμογήν της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 34 ανωτέρω, μπορούσε να θεωρήσει ότι η συμβατότητα τέτοιων συστημάτων προς την ως άνω διάταξη συνιστούσε ένδειξη ικανή να αποδείξει, σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία, ότι ήταν ελάχιστα πιθανόν να έχουν ως συνέπεια την εξάλειψη κάθε μορφής ανταγωνισμού, υπό την έννοια της σχετικής με το άρθρο 102 ΣΛΕΕ νομολογίας.
- 97 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι, εκτός από την αναφορά στη συμβατότητα των συστημάτων επισκευής ή διανομής προς το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η Επιτροπή στηρίχθηκε και σε άλλα στοιχεία, όπως η ύπαρξη ανταγωνισμού μεταξύ των εξουσιοδοτημένων επισκευαστών στη σχετική αγορά (αιτιολογική σκέψη 118) και ο ανοιχτός χαρακτήρας των δικτύων επιλεκτικής επισκευής για τους επισκευαστές που επιθυμούν να ενταχθούν σε αυτά (αιτιολογική σκέψη 123).
- 98 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε σφάλμα, καθόσον αξιολόγησε την πιθανότητα οι επίμαχες αρνήσεις προμήθειας να προκαλούν αποτελέσματα αντίθετα προς τον ανταγωνισμό τα οποία συνιστούν καταχρηστική εκμετάλλευση υπό την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, στηριζόμενη, μεταξύ άλλων, στις προϋποθέσεις που έθεσε η σχετική με το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ νομολογία, βάσει των οποίων ελέγχεται αν τα συστήματα επιλεκτικής διανομής ή επισκευής προκαλούν ή όχι περιορισμό του ανταγωνισμού που δεν συνάδει προς τη διάταξη αυτή, ιδίως στο μέτρο που στήριξε την αξιολόγηση αυτή σε άλλα πραγματικά στοιχεία, ικανά να καταδείξουν ότι δεν υφίσταται κίνδυνος εξαλείψεως κάθε μορφής πραγματικού ανταγωνισμού.

Επί του τρίτου σκέλους του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με την εκ μέρους της Επιτροπής εσφαλμένη εκτίμηση της βουλήσεως των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων να διατηρήσουν την αποκλειστικότητα της αγοράς και την εσφαλμένη εκτίμηση του κινδύνου εξαλείψεως κάθε μορφής πραγματικού ανταγωνισμού

- 99 Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση της υπάρξεως καταχρήσεως δεσποζουσας θέσεως, στο μέτρο που έλαβε υπόψη την πρόθεση των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων να μη αποκτήσουν την αποκλειστικότητα της αγοράς και θεώρησε ότι οι επίμαχες αρνήσεις προμήθειας ανταλλακτικών δεν ήταν ικανές να εξαλείψουν κάθε μορφή ανταγωνισμού.
- 100 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα της επιχειρηματολογίας αυτής.

– Επί της πρώτης αιτιάσεως, σχετικά με τη συνεκτίμηση της προθέσεως των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων

101 Στο πλαίσιο του ελέγχου της συμπεριφοράς επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση και προκειμένου να εντοπισθεί η τυχόν κατάχρηση τέτοιου είδους θέσεως, η Επιτροπή υποχρεούται να εκτιμήσει το σύνολο των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών που πλαισιώνουν την εν λόγω συμπεριφορά (βλ. απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, Tomra Systems κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-549/10 P, EU:C:2012:221, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

102 Επομένως, η ύπαρξη τυχόν αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμπεριφοράς συνιστά μία μόνον από τις πολλές πραγματικές παραμέτρους που μπορούν να ληφθούν υπόψη, προκειμένου να διαπιστωθεί καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως (απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, Tomra Systems κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-549/10 P, EU:C:2012:221, σκέψη 20).

103 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση καθόσον έλαβε υπόψη το γεγονός ότι οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων εξήγησαν ότι έθεσαν σε λειτουργία τα συστήματά τους επιλεκτικής επισκευής για άλλους λόγους και όχι με την πρόθεση να αποκτήσουν την αποκλειστικότητα των αγορών επισκευής και συντηρήσεως, στο μέτρο που δεν στηρίχθηκε αποκλειστικά στο εν λόγω σχετικό με τις προθέσεις στοιχείο για να δικαιολογήσει το συμπέρασμά της σχετικά με τη μικρή πιθανότητα να αποδειχθεί παράβαση του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.

– Επί της δεύτερης αιτιάσεως, σχετικά με την εκτίμηση του κινδύνου να εξαλείψουν οι αρνήσεις προμήθειας ανταλλακτικών κάθε μορφή πραγματικού ανταγωνισμού

104 Κατά την προσφεύγουσα, οι αρνήσεις προμήθειας ανταλλακτικών στους ανεξάρτητους επισκευαστές μπορούν να εξαλείψουν κάθε μορφή ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές, δεδομένου ότι ο αριθμός των εξουσιοδοτημένων επισκευαστών είναι πολύ μικρός και τα μερίδιά τους στην αγορά εξαιρετικά περιορισμένα.

105 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη αυτής της αιτιάσεως.

106 Ως προς το κριτήριο της εξαλείψεως κάθε μορφής ανταγωνισμού, δεν είναι αναγκαίο, προς τον σκοπό της διαπιστώσεως παραβάσεως του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, να αποδειχθεί η εξάλειψη κάθε μορφής ανταγωνισμού στην αγορά, αλλά το ότι η επίμαχη άρνηση ενέχει τον κίνδυνο ή είναι ικανή να εξαλείψει κάθε μορφή πραγματικού ανταγωνισμού στην αγορά (αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, Microsoft κατά Επιτροπής, T-201/04, EU:T:2007:289, σκέψη 563, και της 9ης Σεπτεμβρίου 2009, Clearstream κατά Επιτροπής, T-301/04, EU:T:2009:317, σκέψη 148).

107 Συναφώς, πρώτον, η Επιτροπή διαπίστωσε, στις αιτιολογικές σκέψεις 73, 110, 118 και 162 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι υπήρχε ανταγωνισμός μεταξύ των εξουσιοδοτημένων επισκευαστών καθώς και μεταξύ των επισκευαστών αυτών και των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων στην αγορά επισκευής, στο μέτρο που επιλέγονταν επί τη βάση ποιοτικών κριτηρίων και που τα επιλεκτικά συστήματα ήσαν ανοικτά σε όλους τους ανεξάρτητους επισκευαστές οι οποίοι πληρούσαν τα κριτήρια αυτά και επιθυμούσαν να ενταχθούν στα εν λόγω συστήματα.

108 Δεδομένου ότι από την ανάλυση των χαρακτηριστικών των επίμαχων συστημάτων επισκευής που πραγματοποιήθηκε στις σκέψεις 60 έως 81 ανωτέρω προκύπτει ότι τα χαρακτηριστικά αυτά μπορούν να θεωρηθούν ως στοιχεία ανταγωνισμού στα οποία δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε σφάλμα, καθόσον συνήγαγε από τη διαπίστωση αυτή και από τα άλλα στοιχεία των οποίων γίνεται μνεία στη σκέψη 107 ανωτέρω, ότι ήταν ελάχιστα πιθανόν η θέση τους σε λειτουργία να ενέχει τον κίνδυνο να εξαλείψει κάθε μορφής πραγματικού ανταγωνισμού.

- 109 Πράγματι, δεύτερον, η Επιτροπή διευκρίνισε, στην αιτιολογική σκέψη 122 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η ύπαρξη ανταγωνισμού απορρέει και από τη δυνατότητα των εξουσιοδοτημένων επισκευαστών να πραγματοποιούν επισκευές για πλείονες μάρκες. Λόγω της δυνατότητας πραγματοποίησεως οικονομικών κλίμακας, το γεγονός ότι οι εξουσιοδοτημένοι επισκευαστές μπορούν να πραγματοποιήσουν επισκευές για πλείονες μάρκες αποτελεί επίσης στοιχείο ανταγωνισμού στην αγορά της επισκευής, το οποίο συμβάλλει στο να καταδειχθεί ότι είναι ελάχιστα πιθανόν να διαπιστωθεί ότι υπάρχει κίνδυνος εξαλείψεως κάθε μορφής πραγματικού ανταγωνισμού.
- 110 Τρίτον, η Επιτροπή επισήμανε επίσης, στην αιτιολογική σκέψη 123 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι, κατά τη διάρκεια της έρευνας, ανεξάρτητοι επισκευαστές είχαν ενταχθεί στα συστήματα επιλεκτικής επισκευής ορισμένων μαρκών. Πάντως, η προσφεύγουσα δεν διατείνεται ούτε αποδεικνύει ότι κάθε ανεξάρτητος επισκευαστής που πληροί τα κριτήρια κωλύεται να ενταχθεί σε ένα ή πλείονα συστήματα επιλεκτικής επισκευής. Εξάλλου, δεν προσκομίζει αποδείξεις που πιστοποιούν ότι επισκευαστές που πληρούσαν τα κριτήρια δεν έγιναν δεκτοί ως εξουσιοδοτημένοι επισκευαστές.
- 111 Επομένως, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων που προέβαλε, η Επιτροπή προφανώς θεώρησε, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλο σφάλμα, ότι ο κίνδυνος εξαλείψεως κάθε μορφής πραγματικού ανταγωνισμού ήταν μικρός. Πράγματι, λαμβανομένου υπόψη του τρόπου λειτουργίας των επίμαχων συστημάτων επιλεκτικής επισκευής, υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ εξουσιοδοτημένων επισκευαστών καθώς και μεταξύ των επισκευαστών αυτών και των εσωτερικών κέντρων επισκευής των κατασκευαστών. Επιπλέον, τα λοιπά στοιχεία που ανέλυσε η Επιτροπή καταδεικνύουν ότι τα χαρακτηριστικά των επίμαχων συστημάτων επιλεκτικής επισκευής παρέχουν τη δυνατότητα σε νέους φορείς να διεισδύσουν στη σχετική αγορά της επισκευής, οπότε υφίσταται εν δυνάμει ανταγωνιστική πίεση που μπορεί να επιβεβαιώσει την απουσία κινδύνου εξαλείψεως κάθε μορφής πραγματικού ανταγωνισμού στη λειτουργία των συστημάτων επισκευής που εξετάζονται εν προκειμένω.
- 112 Τέταρτον, η μείωση του αριθμού των ανεξάρτητων επισκευαστών που είναι μέλη εθνικής ενώσεως ανεξάρτητων επισκευαστών δεν είναι, αφ' εαυτής, ικανή να καταδείξει την εξάλειψη κάθε μορφής αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Εν πάση περιπτώσει, το άρθρο 101 ΣΛΕΕ σκοπεί, όπως και οι λοιποί κανόνες ανταγωνισμού που περιλαμβάνει η Συνθήκη, στην προστασία όχι μόνον των άμεσων συμφερόντων των ανταγωνιστών ή των καταναλωτών αλλά και της διαρθρώσεως της αγοράς και κατ' επέκταση του ίδιου του ανταγωνισμού (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2015, Dole Food και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής, C-286/13 P, EU:C:2015:184, σκέψη 125). Επομένως, η ανάγκη διατήρησης ανόθευτου ανταγωνισμού δεν συνεπάγεται την ανάγκη προστασίας της υπάρξεως των ιδίων των ανεξαρτήτων επισκευαστών.
- 113 Πέμπτον, η επίκληση, από την προσφεύγουσα, του χωρίου ενός εγγράφου του 2005 που περιέχει το προσωρινό συμπέρασμα της Επιτροπής ότι οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων επιδίωξαν να αποκτήσουν την αποκλειστικότητα των αγορών επισκευής και συντηρήσεως δεν καταδεικνύει την ύπαρξη πρόδηλου σφάλματος. Πράγματι, το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να συναχθεί από το απόσπασμα που αναπαράγει η προσφεύγουσα, στο οποίο η Επιτροπή διαπιστώνει απλώς ότι η διατήρηση της αξίας του προϊόντος προϋποθέτει ότι η εξυπηρέτηση των καταναλωτών μετά την πώληση παρέχεται είτε από τους ίδιους τους κατασκευαστές των ωρολογίων είτε από εξουσιοδοτημένα κέντρα υπηρεσιών, δηλαδή από τρίτες επιχειρήσεις. Επιπλέον, όπως αναφέρει η Επιτροπή, το έγγραφο αυτό περιείχε μια προσωρινή θέση, η οποία διατυπώθηκε πριν από την ακύρωση της πρώτης απορρίψεως της καταγγελίας από το Γενικό Δικαστήριο και την οποία ακολούθησε συμπληρωματική εξέταση των σχετικών αγορών. Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι η τελική θέση της Επιτροπής δεν αντιστοιχεί στην προσωρινή θέση της, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι αποδείχθηκε, δεν μπορεί να καταστήσει πλημμελή την εκτίμηση της Επιτροπής.
- 114 Έκτον, τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας ότι, αφενός, η αγορά των ανταλλακτικών και η αγορά των υπηρεσιών συντηρήσεως και επισκευής είναι σε ανάπτυξη και, αφετέρου, ότι οι τιμές των επισκευών και της συντηρήσεως που εφαρμόζουν οι κατασκευαστές δεν είναι αμελητέες δεν είναι ικανά να κλονίσουν την εκ μέρους της Επιτροπής αξιολόγηση της πιθανότητας να υπάρχει καταχρηστική

εκμετάλλευση. Πράγματι, η έννοια της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως είναι αντικειμενική αφορώσα τη συμπεριφορά συγκεκριμένης επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση, συμπεριφορά η οποία είναι σε θέση να επηρεάσει τη διάρθρωση μιας αγοράς και δεν εξαρτάται από τον όγκο της σχετικής αγοράς (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2003, *British Airways* κατά Επιτροπής, T-219/99, EU:T:2003:343, σκέψη 241). Επομένως, ο όγκος μιας αγοράς δεν έχει συνέπειες για τον χαρακτηρισμό της καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως.

- 115 Έβδομον, το επιχείρημα που η προσφεύγουσα αντλεί από τη μη τήρηση, εκ μέρους της Επιτροπής, των κριτηρίων που ορίζει η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου [102 ΣΛΕΕ] σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες επιχειρήσεις» (ΕΕ 2009, C 45, σ. 7), ομοίως δεν είναι ικανό να καταδείξει ότι η Επιτροπή προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση. Πράγματι, κατά την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρνήσεις προμήθειας πρέπει να ελέγχονται κατά προτεραιότητα, πρώτον, όταν αφορούν προϊόν ή υπηρεσία το οποίο αντικειμενικά χρειάζεται μια επιχείρηση για να ασκήσει αποτελεσματικό ανταγωνισμό σε αγορά επόμενου σταδίου, δεύτερον, όταν ενδέχεται να οδηγήσουν σε εξάλειψη του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά του επόμενου σταδίου και, τρίτον, όταν η άρνηση ενδέχεται να αποβεί σε ζημία των καταναλωτών. Δεδομένου ότι η Επιτροπή έκρινε, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλο σφάλμα, ότι η πιθανότητα διαπιστώσεως της υπάρξεως κινδύνου εξαλείψεως κάθε μορφής ανταγωνισμού ήταν μικρή, η υπόθεση αυτή δεν πληρούσε ένα από τα σωρευτικά κριτήρια για να εξεταστεί κατά προτεραιότητα. Δεδομένου ότι δεν επληρούτο το ένα από τα κριτήρια, δεν ήταν ανάγκη να αξιολογηθεί το βάσιμο των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας επί τη βάση των δύο άλλων κριτηρίων σχετικά, αφενός, με τον αντικειμενικώς αναγκαίο χαρακτήρα των ανταλλακτικών για τη δυνατότητα ασκήσεως πραγματικού ανταγωνισμού και, αφετέρου, με τη ζημία που θα υφίσταντο οι καταναλωτές.
- 116 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον έκρινε ότι ήταν ελάχιστη η πιθανότητα να διαπιστωθεί η ύπαρξη κινδύνου εξαλείψεως κάθε μορφής πραγματικού ανταγωνισμού.
- 117 Επομένως, η Επιτροπή δεν προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον έκρινε ότι ήταν ελάχιστα πιθανόν να χαρακτηριστεί η άρνηση συνεχίσεως της προμήθειας ανταλλακτικών ως κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως.
- 118 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως δεν είναι βάσιμος.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό της ισχύος των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων στην αγορά

- 119 Στο πλαίσιο αυτού του λόγου ακυρώσεως, η προσφεύγουσα προσάπτει, κατ' ουσίαν, στην Επιτροπή ότι διαπίστωσε ότι δεν αποκλείεται να κατέχουν οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων δεσπόζουσα θέση στην αγορά της προμήθειας ανταλλακτικών, ενώ αυτοί κατέχουν μονοπωλιακή θέση, χωρίς, ωστόσο, να λάβει υπόψη το στοιχείο αυτό για να εκτιμήσει την πιθανότητα υπάρξεως καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως.
- 120 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου αυτού.
- 121 Στις αιτιολογικές σκέψεις 102 και 103 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή θεώρησε ότι δεν μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να κατέχουν οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων δεσπόζουσα θέση στις αγορές της επισκευής και της προμήθειας ανταλλακτικών, στο μέτρο που η είσοδος στις αγορές αυτές καθιστούσε αναγκαία την πραγματοποίηση σημαντικής επενδύσεως λόγω των χαρακτηριστικών τους.

- 122 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, η κατ' άρθρο 102 ΣΛΕΕ δεσπόζουσα θέση συνίσταται σε μια κατάσταση οικονομικής ισχύος μιας επιχειρήσεως, η οποία επιτρέπει στην επιχείρηση να εμποδίζει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, παρέχοντάς της τη δυνατότητα να συμπεριφέρεται σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές της, τους πελάτες της και τους καταναλωτές. Η διάταξη αυτή δεν προβλέπει καμία διάκριση ούτε καμία διαβάθμιση στην έννοια της δεσπόζουσας θέσεως. Όταν μια επιχείρηση διαθέτει την οικονομική ισχύ που απαιτεί το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, προκειμένου να αποδειχθεί ότι κατέχει δεσπόζουσα θέση σε συγκεκριμένη αγορά, η συμπεριφορά της πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα τη διάταξη αυτή. Πάντως, ο βαθμός της ισχύος στην αγορά έχει, κατ' αρχήν, συνέπειες όσον αφορά το εύρος των αποτελεσμάτων της συμπεριφοράς της εν λόγω επιχειρήσεως και όχι όσον αφορά την ύπαρξη της καταχρήσεως αυτής καθεαυτήν (αποφάσεις της 17ης Φεβρουαρίου 2011, *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, σκέψεις 79 έως 81, και της 19ης Απριλίου 2012, *Tomra Systems κ.λπ. κατά Επιτροπής*, C-549/10 P, EU:C:2012:221, σκέψεις 38 και 39).
- 123 Κατ' εφαρμογήν της νομολογίας αυτής, το ζήτημα αν οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων διαθέτουν ισχύ στην αγορά ανώτερη αυτής που εκτιμά η Επιτροπή δεν ασκεί, κατ' αρχήν, επιρροή στην εξέταση του καταχρηστικού χαρακτήρα της συμπεριφοράς που τους προσάπτεται.
- 124 Επιπλέον, δεδομένου ότι από την εξέταση του δεύτερου λόγου ακυρώσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή, χωρίς να προβεί σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, απέρριψε το ενδεχόμενο να συνιστά η προσαπτόμενη στους κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων συμπεριφορά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως συνάγεται, κατ' ανάγκην, ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως σχετικά με τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό της ισχύος των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων στην αγορά είναι αλυσιτελής.
- 125 Επομένως, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως είναι αλυσιτελής.

Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση του ενδεχομένου να συνιστούν οι αρνήσεις παροχής των ανταλλακτικών το αποτέλεσμα συμπράξεως ή εναρμονισμένης πρακτικής

- 126 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον έκρινε ότι ήταν ελάχιστα πιθανόν να συνιστούν αποτέλεσμα συμπράξεως ή εναρμονισμένης πρακτικής οι αρνήσεις των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων να συνεχίσουν να προμηθεύουν ανταλλακτικά. Προβάλλει, κατ' ουσίαν, τρία επιχειρήματα προς στήριξη της αιτιάσεως αυτής. Κατ' αρχάς, οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων έχουν συμφέρον στην οργάνωση τέτοιας εναρμονισμένης πρακτικής. Στη συνέχεια, ο μόνος τρόπος να επιτύχουν τον σκοπό της αποκτήσεως της αποκλειστικότητας στις αγορές της επισκευής και της συντηρήσεως ήταν να ενεργήσουν συλλογικά. Τέλος, η Επιτροπή όφειλε να ερευνήσει περαιτέρω το σημείο αυτό, λαμβάνοντας τα πρακτικά των συνεδριάσεων δύο ελβετικών εμπορικών ενώσεων κατά τη διάρκεια των οποίων οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων συζήτησαν για την προμήθεια ανταλλακτικών στους ανεξάρτητους επισκευαστές.
- 127 Κατά τη νομολογία, η λήψη διαδοχικών αποφάσεων αρνήσεως προμήθειας, όταν εκτείνεται σε μακρά χρονική περίοδο όπως εν προκειμένω, επιτρέπει το συμπέρασμα ότι οι αποφάσεις αυτές δεν συνιστούν αποτέλεσμα συμπράξεως, αλλά μιας σειράς αυτοτελών εμπορικών αποφάσεων (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2010, *CEAHR κατά Επιτροπής*, T-427/08, EU:T:2010:51, σκέψεις 131 και 132).
- 128 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι διαδοχικές αρνήσεις δεν συνιστούσαν αποτέλεσμα συμπράξεως, αλλά μιας σειράς αυτοτελών εμπορικών αποφάσεων τις οποίες έλαβαν οι κατασκευαστές των ελβετικών ωρολογίων, στο μέτρο που οι αποφάσεις αυτές δεν εκδόθηκαν κατά την ίδια χρονική στιγμή ούτε κατά την ίδια χρονική περίοδο αλλά διαδοχικά και σε σχετικά εκτεταμένη χρονική περίοδο. Πάντως, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί το χρονικό πλαίσιο αφενός

της θέσεως σε λειτουργία των συστημάτων επιλεκτικής επισκευής και αφετέρου των αρνήσεων προμήθειας. Εξάλλου, προσκομίζει έγγραφα περί αρνήσεων προμήθειας ανταλλακτικών από το 1996, το 2000 και το 2002.

- 129 Κατά συνέπεια, ελλείπει στοιχεία που αποδεικνύουν συμφωνία ή συμπαιγνία, η Επιτροπή αποφάσισε, χωρίς να προβεί σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, ότι ήταν ελάχιστα πιθανόν να συνιστούν οι αρνήσεις παροχής ανταλλακτικών το αποτέλεσμα συμπράξεως η εναρμονισμένης πρακτικής.
- 130 Όσον αφορά το επιχείρημα ότι οι κατασκευαστές ελβετικών ωρολογίων είχαν έναν οικονομικό λόγο να ενεργήσουν από κοινού, τον οποίον αναγνώρισε η Επιτροπή, και το επιχείρημα ότι ο μόνος τρόπος να επιτύχουν οι κατασκευαστές αυτοί τον σκοπό της αποκλήσεως της αποκλειστικότητας των αγορών της επισκευής και της συντηρήσεως ήταν να ενεργήσουν συλλογικά, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στηρίζονται σε μη τεκμηριωμένες παραδοχές και στην υποτιθέμενη επιδίωξη σκοπού τον οποίον η προσφεύγουσα δεν αποδεικνύει. Εξάλλου, ελλείπει στοιχεία που αποδεικνύουν συμφωνία ή συμπαιγνία, τα επιχειρήματα αυτά δεν είναι ικανά να καταδείξουν ότι η Επιτροπή προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση.
- 131 Όσον αφορά το ότι η Επιτροπή όφειλε να προβεί σε περαιτέρω έρευνες, όπως προκύπτει από τη νομολογία της οποίας έγινε μνεία στη σκέψη 61 ανωτέρω, αν η Επιτροπή δεν έχει την υποχρέωση να αποφανθεί επί της υπάρξεως ή μη υπάρξεως παραβάσεως, δεν μπορεί να υποχρεωθεί να διενεργήσει έρευνα, εφόσον η έρευνα αυτή θα είχε ως μόνο αντικείμενο την αναζήτηση των αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη ή τη μη ύπαρξη μιας παραβάσεως που δεν έχει την υποχρέωση να διαπιστώσει. Επομένως, δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι δεν επιδίωξε να λάβει τα πρακτικά των συνεδριάσεων των δύο ελβετικών εμπορικών ενώσεων.
- 132 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν προέβη σε προδήλως εσφαλμένη εκτίμηση, καθόσον αποφάσισε ότι ήταν ελάχιστα πιθανόν να συνιστούν αποτέλεσμα συμπράξεως ή εναρμονισμένης πρακτικής οι αρνήσεις των κατασκευαστών ελβετικών ωρολογίων να συνεχίσουν να προμηθεύουν ανταλλακτικά.
- 133 Συνεπώς, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως δεν είναι βάσιμος.

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παραβίαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

- 134 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή δεν προβάλλει προσηκούσα αιτιολογία προς στήριξη του συμπεράσματός της που αφορά την άρνησή της να δώσει συνέχεια στην καταγγελία.
- 135 Συναφώς, η Επιτροπή υπέχει υποχρέωση αιτιολογήσεως, όταν αποφασίζει να μη δώσει συνέχεια σε καταγγελία. Δεδομένου ότι η αιτιολογία αυτή πρέπει να είναι αρκούντως ακριβής και λεπτομερής, ώστε το Γενικό Δικαστήριο να έχει τη δυνατότητα να ασκήσει αποτελεσματικό έλεγχο επί της εκ μέρους της Επιτροπής ασκήσεως της διακριτικής ευχереιάς της να καθορίζει προτεραιότητες, το θεσμικό αυτό όργανο υποχρεούται να εκθέτει τα πραγματικά στοιχεία από τα οποία εξαρτάται η δικαιολόγηση της απόφασεως και τους νομικούς λόγους βάσει των οποίων έλαβε την απόφαση αυτή (διάταξη της 31ης Μαρτίου 2011, EMC Development κατά Επιτροπής, C-367/10 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:203, σκέψη 75, και απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2015, easyJet Airline κατά Επιτροπής, T-355/13, EU:T:2015:36, σκέψη 70).
- 136 Εν προκειμένω, αρκεί η διαπίστωση ότι από την προσβαλλόμενη απόφαση συνάγεται ότι η Επιτροπή εκτίμησε ότι η πιθανότητα να στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 102 ΣΛΕΕ ήταν περιορισμένη, λαμβανομένου υπόψη ότι δεν υπήρχε κίνδυνος να εξαλειφθούν οι αρνήσεις παροχής ανταλλακτικών και η θέση σε λειτουργία συστημάτων επιλεκτικής επισκευής κάθε μορφή πραγματικού ανταγωνισμού. Επιπλέον, έκρινε ότι η πιθανότητα να στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ ήταν περιορισμένη, διότι οι αρνήσεις παροχής ανταλλακτικών και η θέση σε λειτουργία συστημάτων

επιλεκτικής επισκευής ήσαν το αποτέλεσμα αυτοτελών εμπορικών αποφάσεων, οι οποίες δεν ελήφθησαν ταυτοχρόνως. Εξάλλου, απάντησε στο σύνολο των ισχυρισμών που περιλαμβάνονται στην καταγγελία, πράγμα που δεν αμφισβητεί η προσφεύγουσα.

- 137 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή, εκθέτοντας ρητώς και σαφώς τα πραγματικά στοιχεία και τους νομικούς λόγους βάσει των οποίων διαπίστωσε ότι η πιθανότητα να αποδειχθεί η ύπαρξη παραβάσεως των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ ήταν πολύ μικρή, εκπλήρωσε την υποχρέωση αιτιολογήσεως. Δεδομένου ότι οι διευκρινίσεις αυτές παρέχουν στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα να ασκήσει αποτελεσματικό έλεγχο επί της εκ μέρους της Επιτροπής ασκήσεως, στο πλαίσιο της προσβαλλόμενης απόφασης, της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη.
- 138 Κατά συνέπεια, ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος.

Επί του έκτου λόγου, που αντλείται από παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως

- 139 Κατά το άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου της 2ας Μαΐου 1991, το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο πρέπει να περιλαμβάνει συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση. Η έκθεση αυτή πρέπει να είναι αρκούντως σαφής και ακριβής ώστε να μπορεί ο μεν καθού ή εναγόμενος να προετοιμάσει την άμυνά του, το δε Γενικό Δικαστήριο να αποφανθεί επί του ενδίκου βοηθήματος, χωρίς να χρειάζεται ενδεχομένως άλλα στοιχεία.
- 140 Ως εκ τούτου, με το δικόγραφο της προσφυγής πρέπει να διευκρινίζεται σε τι συνίσταται ο λόγος ακυρώσεως στον οποίο στηρίζεται η προσφυγή, οπότε απλώς και μόνον η αφηρημένη επίκλησή του δεν ικανοποιεί τις επιταγές του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991 (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 1995, Vihō κατά Επιτροπής, T-102/92, EU:T:1995:3, σκέψη 68).
- 141 Με το δικόγραφο της προσφυγής, η προσφεύγουσα εκθέτει απλώς ότι το συμπέρασμα της Επιτροπής είναι το αποτέλεσμα διαδικασίας κατά τη διάρκεια της οποίας παρέλειψε να εξετάσει προσεκτικά τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που προέβαλε η προσφεύγουσα, προσβάλλοντας έτσι το δικαίωμά της χρηστής διοικήσεως, αλλά δεν προσθέτει την παραμικρή ανάλυση που θα μπορούσε να θεμελιώσει την αιτίαση αυτή.
- 142 Όμως, αυτή και μόνη η επίκληση της αρχής της χρηστής διοικήσεως δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αρκεί για την πλήρωση των προϋποθέσεων σαφήνειας που επιβάλλει ο Κανονισμός Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991.
- 143 Επομένως, ο έκτος λόγος ακυρώσεως είναι απαράδεκτος.
- 144 Στο μέτρο που κανένας από τους λόγους ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα δεν καταδεικνύει ότι η Επιτροπή υπερέβη τα όρια της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει, η προσφυγή είναι αβάσιμη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 145 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να υποχρεωθεί να τα δικαστικά έξοδά της καθώς και τα δικαστικά έξοδα της Επιτροπής και των παρεμβαινουσών, σύμφωνα με τα σχετικά αιτήματά τους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την **Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR)** στα δικαστικά έξοδα.

Prek

Buttigieg

Berke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Οκτωβρίου 2017.

(υπογραφές)